

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-62/22 – 1

Zaak C-62/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

1 februari 2022

Verwijzende rechter:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 januari 2022

Verzoekster:

IA

Verweerster:

DER Touristik Deutschland GmbH

[OMISSIS] **Amtsgericht Frankfurt am Main** (rechter in eerste aanleg Frankfurt am Main)

Dossiernummer: 30 C 208/21 (47) Frankfurt am Main, 21 januari 2022

Beslissing

In de zaak tussen

IA, [OMISSIS] Frankfurt am Main

verzoekster

[OMISSIS] en

DER Touristik Deutschland GmbH [OMISSIS] Frankfurt am Main

verweerster

[OMISSIS]

Heeft het Amtsgericht Frankfurt am Main [OMISSIS] op 21 januari 2022 de volgende beslissing gegeven:

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267, eerste alinea, onder b), derde alinea, VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet artikel 18, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „executieverordening”) aldus worden uitgelegd dat deze bepaling niet alleen de internationale bevoegdheid regelt, maar daarnaast ook voorziet in een door de feitenrechter verplicht toe te passen regeling inzake de territoriale bevoegdheid van nationale rechters voor geschillen over reisovereenkomsten, wanneer zowel de consument in de hoedanigheid van reiziger als de wederpartij in de hoedanigheid van reisorganisator in dezelfde lidstaat zijn gevestigd, maar de reisbestemming niet in deze lidstaat maar in het buitenland gelegen is, met als gevolg dat de consument in aanvulling op de nationale bevoegdheidsregels een vordering uit overeenkomst tegen de reisorganisator kan instellen bij de rechter van zijn woonplaats?

Motivering:

I. Overzicht van het voorwerp van het geschil en de relevante feiten, artikel 94, onder a), van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Unie

1. Verzoekster vordert betaling van 3.808,10 EUR, plus rente ter hoogte van vijf procentpunten boven de basisrente vanaf 11 juli 2020, alsmede vrijstelling van de precontentieuze proceskosten ter hoogte van 413,64 EUR. Zij is woonachtig te Frankfurt am Main (Duitsland).

Het recht op betaling van 3.808,10 EUR baseert zij op een reisovereenkomst die haar levenspartner heeft gesloten met verweester. Uit de bevestiging van de boeking blijkt een adres in Frankfurt am Main. Belangrijke onderdelen van de overeenkomst waren een vlucht van Frankfurt am Main in Duitsland naar Varadero op Cuba op 24 december 2019, vervoer van de luchthaven Varadero naar het hotel, verblijf in een Grand Suite in het hotel [OMISSIS] inclusief [OMISSIS] pension tot en met 10 januari 2020, vervoer naar de luchthaven, alsmede de retourvlucht van Varadero naar Frankfurt am Main op 10 januari 2020.

Verzoekster stelt dat het verblijf niet overeenstemde met hetgeen was afgesproken in de overeenkomst. Zij werden aanvankelijk ondergebracht in een standaardkamer, en niet in de Grand Suite. Deze kamer was bovendien vuil en niet hygiënisch en er kwam alleen kokend heet water uit de kraan. Deze gebreken werden niet verholpen, zelfs niet na een verhuizing naar een andere kamer, zodat verzoekster en haar levenspartner de kamer niet konden gebruiken om er te overnachten.

Pas op 25 december kon worden verhuisd naar de Grand Suite. Daar bleek evenwel de airconditioning defect. De douche en alle kranen beschikten in wezen alleen over koud water. De jacuzzi was defect: de sproeiers functioneerden niet. Alle sanitaire voorzieningen waren zwaar beschimmeld. Ook de Grand Suite was sterk vervuild en werd bovendien bewoond door talrijke insecten, waarschijnlijk kakkerlakken.

In de oudejaarsnacht ontstonden bij alle bars en bij alle maaltijden aanzienlijke wachttijden en werden het vuile vaatwerk en de etensresten niet opgeruimd.

Verweerster is een rechtspersoon met zetel in Keulen (Duitsland).

2. Verzoekster heeft haar rechtsvordering ingesteld bij het Amtsgericht Frankfurt am Main. Volgens haar is in artikel 18, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „executieverordening”) niet alleen de internationale bevoegdheid geregeld, maar ook de territoriale bevoegdheid binnen een lidstaat. Een afdoende band met het buitenland staat vast wegens het buitenlandse reisdoel. Derhalve kan verzoekster haar rechtsvordering instellen bij het gerecht van haar woonplaats, de verwijzende rechter.

Volgens verweerster staat de territoriale bevoegdheid van het Amtsgericht Frankfurt am Main niet vast. Voor de rechtsvordering is het Amtsgericht Köln bevoegd. Een overeenkomstig bezwaar heeft verweerster aangevoerd bij conclusie van 5 maart 2021.

Verzoekster heeft geen verzoek tot verwijzing naar het Amtsgericht Köln of een ander gerecht ingediend.

II. Strekking van de toepasselijke nationale bepalingen, alsmede de relevante nationale rechtspraak, artikel 94, onder b, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Unie

1. De Zivilprozessordnung (Duits wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „ZPO”), in de op 5 december 2005 gepubliceerde versie (BGBl. I blz. 3202; 2006 I blz. 431; 2007 I blz. 1781), laatstelijk gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 5 oktober 2021 (BGBl. I blz. 4607) bepaalt:

a) § 12 Algemene rechtsbevoegdheid; begrip

De algemeen bevoegde rechter van het rechtsgebied van de woonplaats van een persoon is bevoegd voor het behandelen van alle zaken waarbij een vordering tegen deze persoon is ingesteld, voor zover geen exclusieve bevoegdheidsgrond voor deze vordering geldt.

b) §17 Algemene rechtsbevoegdheid ten aanzien van rechtspersonen

1. De algemene rechtsbevoegdheid ten aanzien van gemeenten, genootschappen, vennootschappen, coöperaties en andere verenigingen, stichtingen, organisaties en vermogensmassa's waartegen als zodanig een vordering kan worden ingesteld, wordt bepaald op grond van de plaats waar zich hun statutaire zetel bevindt. Bij ontstentenis daarvan geldt als zetel de plaats waar het bestuur zich bevindt.

[...]

c) § 21 Bijzondere rechtsbevoegdheid ten aanzien van vestigingen

1. Zo een persoon voor de exploitatie van een fabriek, een bedrijf of een andere handelsactiviteit beschikt over een vestiging van waaruit rechtstreekse transacties kunnen worden gesloten, dan kunnen tegen deze persoon alle vorderingen die betrekking hebben op de bedrijfsactiviteiten van deze vestiging, worden ingesteld bij de bevoegde rechter van de plaats waar de vestiging zich bevindt.

[...]

d) § 29 Bijzondere rechtsbevoegdheid ten aanzien van de plaats van uitvoering

1. Gedingen die voortvloeien uit overeenkomsten en over het bestaan en de geldigheid daarvan, worden behandeld door de bevoegde rechter van de plaats waar de omstreden verbintenis moet worden uitgevoerd.

[...]

e) § 39 Bevoegdheid wanneer geen beroep op onbevoegdheid wordt gedaan

De bevoegdheid van een gerecht in eerste aanleg staat ook vast wanneer de verweerder pleidooi voert zonder zich te beroepen op onbevoegdheid van het gerecht. Dat geldt niet wanneer de in § 504 bedoelde mededeling achterwege is gebleven.

f) § 148 Schorsing in afwachting van een beslissing in een andere procedure

1. Het gerecht kan, indien de beslechting van het geschil geheel of gedeeltelijk afhangt van het al dan niet bestaan van een rechtsverhouding die het voorwerp vormt van een ander aanhangig geschil of door een bestuurslichaam moet worden vastgesteld, bepalen dat de behandeling tot en met de beslechting van het andere geschil of tot en met het besluit van het bestuurslichaam wordt geschorst.

[...]

g) § 281 Verwijzing bij onbevoegdheid

1. Indien de rechter op grond van de bepalingen inzake de territoriale of materiële bevoegdheid van de rechtbanken onbevoegd moet worden verklaard en voor zover de bevoegde rechter kan worden aangewezen, moet de aangezochte rechter zich op verzoek van de verzoekende partij bij beslissing onbevoegd verklaren en de zaak verwijzen naar de bevoegde rechter. Indien meerdere rechters bevoegd zijn, wordt de zaak verwezen naar de door de verzoekende partij gekozen rechter.

2. Verzoeken en bevoegdheidsverklaringen kunnen ter griffie van de aangezochte rechtbank worden neergelegd. De beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep. Na ontvangst van de stukken wordt de zaak aanhangig bij de in de beslissing aangewezen rechter. De beslissing is bindend voor deze rechter.

h) § 513 Gronden voor hoger beroep

1. [...]

2. Er kan geen hoger beroep worden ingesteld op grond van het feit dat de rechter in eerste aanleg ten onrechte heeft aangenomen bevoegd te zijn.

2. De Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Grondwet van de Bondsrepubliek Duitsland; hierna: „GG”) in de in het Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, gepubliceerde verbeterde versie, die laatstelijk is gewijzigd bij artikel 1, tweede alinea, tweede volzin, van de wet van 29 september 2020 (BGBl. I blz. 2048) bepaalt:

Artikel 101

1. Buitengewone rechtbanken zijn niet toegestaan. Niemand kan worden afgehouden van de rechter die de wet hem toekent.

III. Redenen van de verwijzing en het verband tussen de Unierechtelijke bepalingen en het toepasselijke nationale recht, artikel 94, onder c), van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Unie

1. De prejudiciële vraag is oorspronkelijk voorgelegd door het Landgericht Mainz (rechter in tweede aanleg Mainz).¹ De vraag is echter niet behandeld, ten gevolge van de doorhaling van de zaak wegens intrekking van het verzoek om een prejudiciële beslissing.²

¹ Landgericht Mainz, beslissing van 10 juni 2020 – Dossiernummer: 3 O 105/18.

² Beschikking Hof van 26 april 2021 – Zaak C-317/20.

2. Het Amtsgericht Frankfurt am Main is krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU gehouden zich tot het Hof te wenden, om welke reden de procedure krachtens § 148 ZPO voor de duur van de prejudiciële procedure moet worden geschorst. Het Amtsgericht Frankfurt am Main mag namelijk alleen ten gronde beslissen wanneer het territoriaal bevoegd is. Indien het zijn territoriale bevoegdheid bevestigt, is het bovengeschiedte Landgericht Frankfurt am Main (rechter in tweede aanleg Frankfurt am Main), dat inzake een mogelijk hoger beroep moet oordelen, krachtens § 513, lid 2, ZPO gebonden aan het aannemen van de territoriale bevoegdheid door het Amtsgericht. Dienaangaande moet het Amtsgericht als hoogste rechter worden beschouwd aangaande de vraag inzake de territoriale bevoegdheid. Het is diensgevolge krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU gehouden zich tot het Hof te wenden wanneer de territoriale bevoegdheid alleen kan worden gebaseerd op de toepassing van Europees recht en er wordt getwijfeld aan de uitlegging van het Europees recht. Dat is in casu de stand van zaken.

Indien het Amtsgericht Frankfurt am Main zich ten onrechte territoriaal bevoegd zou verklaren, zou dat eveneens een schending van artikel 101, lid 1, tweede volzin, GG opleveren, aangezien het dan niet de aan het onderhavige geschil door de wet toegekende rechter zou zijn.

3. Bij het onderzoek van zijn territoriale bevoegdheid is de verwijzende rechter tot de conclusie gekomen dat de rechters in verzoeksters woonplaats territoriaal bevoegd kunnen zijn op grond van artikel 18, lid 1, van de executieverordening, maar niet op grond van nationaal recht.

De territoriale bevoegdheid van het Amtsgericht Frankfurt am Main kan niet worden afgeleid uit de nationale bepalingen. De territoriale bevoegdheid wordt overeenkomstig § 12 ZPO in beginsel bepaald volgens de algemene rechtsbevoegdheid. Bij rechtspersonen zoals verweerster ligt krachtens § 17 ZPO de algemene rechtsbevoegdheid in de plaats van de statutaire zetel van verweerster. Dat is in het onderhavige geval Keulen, en niet Frankfurt am Main.

Verweerster heeft in Frankfurt am Main ook geen vestiging in de zin van § 21, lid 1, ZPO. Volgens de rechtspraak van het Oberlandesgericht Frankfurt am Main (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Hessen, Frankfurt am Main, Duitsland) volstaat het adres in de boekingsbevestiging niet om het bestaan van een dergelijke vestiging aan te tonen. In het geval van verweerster heeft het reeds geoordeeld dat het niet volstaat wanneer in de boekingsbevestiging een adres in Frankfurt am Main wordt vermeld.³

Volgens de rechtspraak van het Oberlandesgericht Frankfurt am Main kan de territoriale bevoegdheid van het Amtsgericht Frankfurt am Main evenmin worden afgeleid uit § 29, lid 1, ZPO. Aangaande de bevoegdheid van de gerechten van de

³ Oberlandesgericht Frankfurt am Main, beslissing van 31 juli 2019 – Dossiernummer: 11 SV 27/19.

plaats van uitvoering bij een reisovereenkomst, heeft het geoordeeld dat de luchthaven van vertrek geen plaats van uitvoering is in de zin van § 29 ZPO.⁴

De territoriale bevoegdheid kan evenmin worden vastgesteld overeenkomstig § 39 ZPO, op grond dat geen beroep zou zijn gedaan op onbevoegdheid, aangezien verweerder de territoriale bevoegdheid van de verwijzende rechter uitdrukkelijk betwist.

4. De juiste uitlegging van artikel 18, lid 1, van de executieverordening is ook niet evident in de zin van het arrest van het Hof van 6 oktober 1982 in zaak C-283/81. Zij blijkt bovendien niet uit het arrest van het Hof van 14 november 2013 in zaak C-478/12. In de eerste plaats was in die zaak artikel 16 van verordening (EG) 44/2001, een andere bepaling dus, relevant. In de tweede plaats hadden partijen in die zaak, anders dan in de onderhavige zaak, hun zetel in verschillende lidstaten.

IV. Redenen op grond waarvan de verwijzende rechter twijfelt aan de uitlegging van artikel 18, lid 1, van de executieverordening, artikel 94, onder c), van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Of in gevallen zoals het onderhavige, waarin de reiziger en de reisorganisator hun zetel in dezelfde lidstaat hebben, maar de reisbestemming in het buitenland ligt, artikel 18, lid 1, van de executieverordening toepasselijk is, is in de Duitse rechtspraak omstreden. Aldus heeft bijvoorbeeld het Landgericht Nürnberg-Fürth beslist dat het een vereiste is voor de toepassing van artikel 18, lid 1, van de executieverordening dat de reisorganisator en de reiziger hun zetel niet in dezelfde lidstaat hebben; alleen in dat geval is er sprake van de vereiste grensoverschrijdende situatie.⁵ Deze bepaling bevat geen regeling van de territoriale bevoegdheid binnen de lidstaat. Dat is ook helemaal niet vereist, aangezien het doel van de executieverordening er alleen in bestaat de consument te beschermen tegen een juridisch geschil in een rechtstelsel dat hem vreemd is. Deze conclusie heeft het Landgericht Nürnberg-Fürth getrokken uit de overwegingen 15 en 18 van de executieverordening. Verder heeft het met verwijzing naar het arrest van het Hof van 13 juli 2000 in de zaak C-412/98 uiteengezet dat de executieverordening strikt moet worden uitgelegd en de toepassing van artikel 18, lid 1, van de executieverordening ook achterwege kan blijven wanneer beide partijen hun zetel in dezelfde lidstaat hebben en de band met het buitenland alleen blijkt uit de reisbestemming.

In de literatuur wordt daarentegen gesteld dat grensoverschrijdende feiten niet vereisen dat partijen hun zetel in verschillende lidstaten hebben. Een dergelijke

⁴ Oberlandesgericht Frankfurt am Main, beslissing van 27 november 2015 – Dossiernummer: 11 SV 72/15.

⁵ Landgericht Nürnberg-Fürth, beslissing van 30 april 2015 – dossiernummer: 3 O 2749/15.

beperking kan niet worden afgeleid uit de executieverordening, noch in de Duitse, noch in de Engelse of Franse taalversie. Bij de invoering van de executieverordening was het doel veeleer het verwezenlijken van een op de woonplaats gebaseerd forum voor de eisende consument.⁶ Artikel 6, lid 1, van de executieverordening vereist evenmin dat beide partijen hun zetel in verschillende lidstaten hebben, maar staat toe dat de zetel in één lidstaat volstaat. Daarbij is het niet uitgesloten dat het ook kan gaan om twee partijen met zetel in dezelfde lidstaat.⁷ Ook deze opvatting wordt gebaseerd op de rechtspraak van het Hof, namelijk het arrest van 1 maart 2005 in zaak C-281/02 betreffende het eerdere artikel 2, lid 1, van het Executieverdrag. Dat arrest moet worden toegepast op de executieverordening. Binnenlandse situaties heeft de wetgever van de executieverordening eveneens willen regelen, zoals blijkt uit artikel 24, punt 1, tweede volzin, van de executieverordening. Deze bepaling is niet toepasselijk; de wetgever heeft alleen gevallen willen regelen waarin partijen in verschillende lidstaten woonachtig zijn.

[OMISSIS] [informatie betreffende rechtsmiddelen]

[OMISSIS] [ondertekening]

⁶ [OMISSIS] [verwijzing naar nationale literatuur]

⁷ [OMISSIS] [verwijzing naar nationale literatuur]